

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Táboře rozhodl soudkyně Mgr. Lucií Čekalovou Pořízkovou ve věci péče o nezletilou [redacted] nar. [redacted] a nezletilého [redacted] nar. [redacted] zastoupené Městským úřadem v Táboře jako opatrovníkem, svěřené do společné pěstounské péče manželů [redacted] nar. [redacted] a [redacted] nar. [redacted] oba bytem [redacted] zastoupené JUDr. Radimem Pařízkem, advokátem se sídlem České Budějovice, Žižkova 1, děti matky [redacted] nar. [redacted] posledně bytem [redacted] zemřelé dne [redacted] a otce [redacted] nar. [redacted] trvale bytem [redacted] t. č. [redacted] zastoupeného Mgr. Bc. Ladislavem Kočkou, advokátem se sídlem Praha 1, Vodičkova 709/33, za účasti otcovské babičky [redacted] nar. [redacted] trvale bytem [redacted] zastoupené Mgr. Bc. Ladislavem Kočkou, advokátem se sídlem Praha 1, Vodičkova 709/33 a Okresního státního zastupitelství v Táboře, o zbavení rodičovské odpovědnosti, o úpravě styku s otcem a s otcovskou babičkou a o jmenování poručníka,

t a k t o :

I. Otec se zbavuje rodičovské odpovědnosti k nezletilému [redacted] nar. [redacted] a nezletilé [redacted] nar. [redacted]

II. Poručníky nezletilého [redacted] a nezletilého [redacted] se jmenují manželé [redacted] nar. [redacted] a [redacted] nar. [redacted].

III. Otec je **oprávněn** stýkat se s nezletilým [redacted] a nezletilou [redacted] tak, že každý sudý měsíc v roce zašle nezletilým dopis na adresu jejich bydliště, každý 15. den v lichém měsíci nezletilým v 18:30 hodin zatelefonuje a ku příležitosti Vánoc, narozenin a svátků zašle dětem balíček na adresu jejich bydliště.

IV. Otcovská babička [redacted] je **oprávněna** stýkat se s nezletilým [redacted] a nezletilou [redacted] každou první sobotu v měsíci v době od 10:00 hodin do 18:00 hodin a dále pak vždy každého 26. 12. od 10:00 hodin do 18:00 hodin, kdy nezletilé převezme a odevzdá v jejich bydlišti.

V. Pěstouni, manželé [redacted] a [redacted] jsou **povinni** umožnit otci i otcovské babičce styk s nezletilými ve shora uvedeném rozsahu.

VI. Nebude-li se moci styk otcovské babičky s nezletilým [redacted] a nezletilou [redacted] z vážných důvodů uskutečnit, jsou pěstouni i otcovská babička **povinni** sdělit tuto skutečnost druhému z nich, nejpozději do 48 hodin před započítáním styku, případně okamžitě, nastane-li takový důvod později.

VII. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Návrhem ze dne 20. 8. 2014 se otcovská babička domáhala úpravy styku s nezletilými. Uvedla, že se o kontakt s vnoučaty dlouhodobě snaží, nicméně ze strany mateřských prarodičů, kteří převzali děti do péče po úmrtí jejich matky, je jí styk opakovaně znemožňován. Domnívá se, že děti jsou mateřskými prarodiči negativně ovlivňovány ve svých názorech, a to nejenom ve vztahu k ní, ale i k jejímu synovi – otci nezletilých. Jelikož má zájem děti dále rozvíjet a dopřát jim aktivity, které s ní pravidelně realizovaly ještě za života matky, žádá, aby jí byl styk s nezletilými vymezen jak pro dobu víkendů, tak i prázdnin a svátků (v podobě, konkretizované jako na č. 1. 203 spisu a dále protokolárně modifikované jako na č. 1. 309 spisu).

Návazně pak, a to dne 30. 9. 2014 podal i otec návrh na úpravu styku s nezletilými s odůvodněním, že mateřští prarodiče mu brání v kontaktu s nezletilými. Byť momentálně vykonává trest odnětí svobody, je připravený se s dětmi osobně stýkat a dále s nimi být i v tzv. kontaktu nepřímém. Současně podpořil návrh své matky (jak zmíněn předně) s tím, že v rámci tohoto kontaktu budou mít děti příležitost věnovat se kulturním, sportovním a jiným činnostem, které s babičkou dříve rády podnikaly. Zachování tohoto standardu i nadále vnímá pro děti jako žádoucí a v jejich zájmu. K péči pěstounů má (stejně tak, jako jeho matka) jisté výhrady, děti žijí u pěstounů dle jeho názoru v izolaci, aniž by pěstouni měli snahu (či toho byli s ohledem na věk schopni) dopřát dětem různorodé aktivity.

Dne 27. 1. 2015 podalo Okresní státní zastupitelství v Táboře návrh na zbavení otce v rodičovské odpovědnosti spojený s návrhem na jmenování poučníků, a to manželů [REDAKCE]. Důvodem pro toto opatření bylo násilné jednání otce, v důsledku kterého matka nezletilých zemřela.

Mateřští prarodiče návrh OSZ Tábor podpořili. Vyjádřili se tak, že jejich prvořadý zájem je dán na řádné výchově dětí. Dle jejich názoru je třeba na daný případ nahlížet zcela specificky a respektovat přání dětí, v jaké podobě či rozsahu se budou chtít stykat jak s otcovskou babičkou, tak i s otcem samotným. Pro případ, že sami děti projeví po tomto kontaktu zájem, jsou připraveni jim styk umožnit, příp. ho i zprostředkovat. Jelikož však ze strany otcovské babičky dochází k opakovaným slovním atakům a napadání jejich osob, přičemž děti tento stav velmi špatně snášejí, jeví se zde jako možná varianta styk s babičkou zachovat, ovšem v omezeném rozsahu (cca jedné soboty v měsíci od ranních do pozdních odpoledních hodin), a to do doby, než dojde ke zklidnění situace. Pokud jde o osobní styk nezletilých s otcem, s touto formou kontaktu zásadně nesouhlasí, neboť v jednom případě byl realizován s nezletilým [REDAKCE] který od té doby návštěvy věznice kategoricky odmítá stejně tak, jako nezletilý [REDAKCE]. Obě děti navíc odchází s jistotou nevolí i na styk s otcovskou babičkou, ke kterému přistupují jako ke své povinnosti.

Opatrovník se vyslovil pro zachování tzv. nepřímého styku nezletilých s otcem v podobě písemné a telefonické. Pokud jde o styk s otcovskou babičkou, jeho rozsah navrhl v dosud uskutečňované podobě, na kterou si děti již zvykly a nečiní jim žádné zásadní obtíže. Současně pak doporučil otce v rodičovské odpovědnosti zbavit.

Z obsahu spisu vyplývá, že nezletilý [REDAKCE] a nezletilá [REDAKCE] byli svěřeni rozsudkem Okresního soudu v Táboře ze dne 27. 8. 2014, č. j. 30 P 324/2013 – 217 do společné pěstounské péče mateřských prarodičů – manželů [REDAKCE] a [REDAKCE]. Uvedené rozhodnutí nabylo právní moci dne 16. 10. 2014. Důvodem k tomuto opatření byla násilná smrt matky, za kterou byl uznán vinným a odsouzen otec nezletilých, a to rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře ze dne 13. 5. 2014, č. j. 18. T 4/2014 – 586 ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 11. 2014, č. j. 8 To 76/2014 – 659. Prvně uvedeným rozhodnutím je konstatováno, že otec spáchal zvláště závažný zločin vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku, za který byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 13 (třinácti) let. Současně byl obžalovaný (t. č. odsouzený) zavázán povinností k náhradě škody, a to jak ve vztahu k mateřským prarodičům, tak i nezletilým (včetně Zdravotní pojišťovny MV ČR). Způsob, kterým byl tento čin spáchán, je pak detailně popsán jak ve výrokové části, tak i v odůvodnění daného rozhodnutí (a v tomto směru lze proto na uvedený rozsudek plně odkázat).

Podle § 871 odst. 1 o. z., zneužívá-li rodič svoji rodičovskou odpovědnost nebo její výkon, anebo svoji rodičovskou odpovědnost nebo její výkon závažným způsobem zanedbává, soud jej jeho rodičovské odpovědnosti zbaví.

Zbavení rodičovské odpovědnosti je nejtvrdějším zásahem do vztahů mezi rodiči a dětmi. Aby byl tento zásah odůvodněný, nestačí ojedinělé vybočení nebo opomenutí rodičovské péče, ale zanedbání povinností rodičem musí být takové intenzity, že zbavení rodičovské odpovědnosti je pak jediným účinným prostředkem ochrany dítěte. Soud se proto zaměřil na zjištění, zda s ohledem na konkrétní okolnosti daného případu jsou zde dány natolik vážné

důvody, aby byl otec ve vztahu k nezletilým rodičovské odpovědnosti zbaven, přičemž toto opatření by pak převážilo i nad základními právy dítěte na rodinný život, zachování rodinných svazků, na péči rodičů a osobní kontakt s nimi i právo znát své rodiče, garantovanými Listinou základních práv a svobod vyhlášené pod č. 2/1993 Sb. a Úmluvou o právech dítěte, vyhlášené pod č. 104/1991 Sb.

Dle judikatury soudů dále platí, že okolnost, že se rodič nedopustil přímého zásahu proti dítěti, je nerozhodná, neboť i nepřímý zásah může s ohledem na svoji intenzitu vyžadovat přijetí opatření v podobě zbavení rodičovské zodpovědnosti (viz. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 5. 2013, č. j. 30 Cdo 1376/2012).

Jednání otce, za které byl pravomocně odsouzen, hodnotí soud jako zvláště závažné a zavrženíhodné, které neodůvodňuje mírnější opatření, než zbavení rodičovské odpovědnosti, která zde byla zásadním způsobem porušena. Vražda matky nezletilých dětí je vždy jednáním, které má zásadní dopad do rodinných poměrů dětí a představuje intenzivní zásah do jejich celkového vývoje. Činem otce došlo nejenom ke ztrátě matky nezl. [redacted] a nezl. [redacted] ale fakticky i druhého rodiče - otce, který byl bezprostředně po činu vzat do vazby a následně pak odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 13-ti let. S ohledem na délku tohoto trestu lze přitom předpokládat, že po jeho uplynutí budou již obě děti zletilé a plně svéprávné, aniž by v rozhodující etapě svého života (tedy nezletilosti) měly podporu ať již jednoho či druhého z rodičů. Nezletilé děti přišly o matku v poměrně nízkém věku, kdy je pro ně mateřská péče (resp. péče obou rodičů) nezastupitelná jak fyziologicky, tak i psychicky. Děti ztratily prakticky tu nejbližší osobu (či osoby), citové i materiální zázemí a došlo tak u nich ke škodám, které nelze jakkoliv nahradit nyní, ani do budoucna. Jak momentálně, tak i v době dospívání a puberty budou obě děti (a zejména pak nezl. [redacted] coby dívka), svoji matku nepochybně postrádat, neboť ta jim mohla být celoživotní oporou ve složitých životních situacích, při řešení zdravotního stavu, školních i sociálních problémů, vztahů partnerských i kamarádkých, a následně jim i poradit či pomoci s výchovou vlastních dětí. Nezletilá [redacted] od svého věku 8 let a nezletilý [redacted] od 7 let budou hendikepováni absencí nejenom toho nejbližšího člověka, ale i rodiny jako celku. Nezletilé se budou do budoucna muset vyrovnat se skutečností, že právě rodič, který tu je jako první v řadě povolán k ochraně jejich vývoje, zavraždil druhého z rodičů. Po celý svůj život tak mohou být nezletilé stigmatizovány jako děti vraha, a to nejenom ony, ale i jejich děti či další generace dětí. Nejedná se tak o jednorázový zásah, ale o zásah trvajících a nevratných, přičemž jeho intenzita může být usměrněna i terapeuticky, podle toho, jak budou děti dospívat a skládat si celkový obraz a dosah otcova jednání. Zda, a zda li vůbec se s tím děti vyrovnají, nelze prozatím odhadnout.

Pozici nezletilých lze přitom vnímat o to náročněji, neboť se t. č. staly objektem sporů v širší rodině, tedy nejenom mezi mateřskými prarodiči a otcem, ale i (a to zejména) ve vztahu k otcovské babičce. Uvedený konflikt si přitom obě děti uvědomují a citlivě i s nevolí ho vnímají, jak ostatně vyplynulo i z opakovaných závěrů pohovorů s nimi. Děti svého otce za to, co udělal, logicky odsuzují, k činu navíc došlo v jejich přítomnosti, byť se odehrál v jiné místnosti než v té, kde v té době byly nuceny setrvat. Jen stěží se lze vžít do jejich situace, při které byly vystaveny značným obavám a tlaku nejenom z hádky mezi matkou a otcem, potažmo otcovskou babičkou, která byla tomuto jednání rovněž přímo účastna, ale i křiku matky po kterém následovalo dlouhé ticho. Dětem bude jejich pozice život výrazně znesnadňovat, stejně tak jako kolize mezi otcovskou a mateřskou stranou rodiny, bude-li

nadále přetrvávat. I v důsledku této kolize lze totiž reálně předpokládat, že další výchova nezletilých bude ohrožena, neboť konflikt, ke kterému až dosud mezi zúčastněnými dochází, má na děti jak vliv přímý, tak pochopitelně nepřímý.

Brání-li se otec tím, že v jeho očích se jednalo spíše o tzv. nešťastnou náhodu či zkratovité jednání, konečný výsledek je neomluvitelný a neoddiskutovatelný v podobě násilné smrti matky nezletilých. Jakkoliv otec, či otcovská babička, namítají stávající formu péče v podobě péče pěstounské, nevyšlo z žádného důkazu v řízení provedeného najevo, že by tato péče byla nedostatečná či nekvalitní. Jak ze strany orgánu sociálně – právní ochrany dítěte, tak i doprovázející organizace vyplynulo, že obě děti u mateřských prarodičů řádně prosperují a nepřejí si na tomto stavu zásadně nic měnit. Přesto, že lze hodnotit úroveň této péče jako řádnou, nejedná se v případě prarodičů o obvyklý generační vztah jako je mezi rodičem a dítětem, tedy i tento fakt (tedy, že dítě je od svého nízkého věku vychováváno svými prarodiči), může mít na celkový psychosociální vývoj nezletilých další dopad. Byť se pěstouni snaží sebevíce zajistit dětem stabilitu a pohodu jejich zázemí, výchovné působení matky (a samozřejmě i otce) nenahradí, navíc za situace, kdy k oběma rodičům měly děti před činem vřelý a pozitivní vztah. I otec se až do inkriminovaného 30. 11. 2013 na výchově nezletilých rovněž přímo podílel, a to i přes fakt, že mezi rodiči již v té době probíhaly partnerské spory vedoucí ze strany matky dne 17. 10. 2013 k podání návrhu na úpravu poměrů k nezletilým dětem. Sami mateřští prarodiče připouštějí, že zejména nezl. [redacted] měl k otci silnou vazbu. O to větším zklamáním či traumatem pak pro něho muselo být to, co se v rodině stalo a jaký dopad tato událost měla do života všech zúčastněných.

Jelikož jsou obě děti ve věku, kdy s ohledem na stupeň svého vývoje jsou schopny vytvořit si vlastní názor a případně posoudit i dosah opatření, jich se týkajících, jevílo se zde jako žádoucí nejenom to, aby měly o předmětu řízení rámcovou a ucelenou představu, ale (a to zejména), aby jim byl dán prostor, se k věci vyjádřit a vyslovit svá přání (viz. čl. 12 odst. 2 Úmluvy o právech dítěte, publikované pod č. 104/1991 Sb. ve spojení s § 100 odst. 3 zák. o.s.ř. ve spojení s § 867 odst. 2 zák. č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku). S ohledem na značná specifika případu se zde přitom jevílo v zájmu nezletilých, aby byly ve sporu co nejméně zatěžovány. Mgr. Václav Šnorek, který byl přibrán jako znalec v trestní věci otce nezletilých, se přitom jednoznačně vyjádřil (pro potřebu řízení opatrovnického), že znalecké zkoumání nezletilých (jak bylo výslovně navrženo otcem i otcovskou babičkou) zde nepovažuje za nezbytné, neboť je momentálně potřebné aby stát (i prostřednictvím svých institucí) co nejméně vstupoval do života nezletilých a ponechal jim čas a prostor vyrovnat se s tragickou událostí v rodině.

Z pohledu dětí proto zvažoval soud, jakým nejcitlivějším způsobem lze zjistit jejich názor, který mají právo svobodně vyjádřit. Zde je třeba podotknout, že je čistě a jen na úvaze soudu, jakou formu pro tento úkon zvolí v kontextu s povinnostmi, poskytnout dítěti dostatečnou, ucelenou a srozumitelnou informaci o věci, která se ho bezprostředně dotýká. Za nejvhodnější variantu řešení shledal součinnost s doprovázející organizací pěstounské rodiny společností PorCeTa, o.p.s., Tábor, která nejenom, že zná historii věci (s rodinou spolupracuje od 14. 11. 2014), ale byla schopna tento pohovor provést i prostřednictvím odborných pracovníků či pracovníka, kterého navíc obě děti osobně znaly již z předchozí úřední činnosti, a proto bylo možno očekávat, že k němu budou mít i jistou důvěru. Byť děti dosud nejsou sto s ohledem na svůj věk pochopit, co samotný institut rodičovské odpovědnosti ve všech aspektech znamená, zaměřil se soud na objasnění jejich momentálního vztahu k otci

s případnou možností zachování vazeb k němu i do budoucna (tato hodnotící kritéria totiž vnímal z pohledu případného zachování rodičovské odpovědnosti jako klíčová). Nezl. [REDAKCE] byl ve svých názorech nekompromisní, výslovně uvedl, že otce „nesnáší, nenávidí ho a nechce se s ním stýkat“, nezl. [REDAKCE] pak nebyla schopna se k dané problematice blíže vyjádřit (na což má i ona právo). Jelikož žádné z dětí t. č. neprojevovalo výslovné přání, zůstat s otcem v jakémkoliv kontaktu, lze zbavení otce v rodičovské odpovědnosti mimo již shora uvedeného dále podpořit i tímto jejich stanoviskem. Nutno zdůraznit, že se zde přitom nejedná o důkaz klíčový (dětmi lze naslouchat, ale nikoliv je poslouchat), ale jako další v řadě, který pak v uceleném světle i dalších důkazů umožňuje získat objektivní náhled na právní i skutkové posouzení.

Ze všech shora uvedených důvodů proto dospěl soud k závěru, že jako jediné možné opatření, které by zmírnilo dopad následků otcova jednání ve vztahu k nezletilým a současně je i účinně ochránilo, se zde jeví zbavení otce rodičovské odpovědnosti. Pro mírnější postup důvod neshledat s ohledem na shora rozvedená specifika případu.

Zbývá posoudit, zda za daných okolností má být zachován alespoň styk otce s nezletilými, neboť rozhodne-li soud o zbavení rodiče rodičovské odpovědnosti, zpravidla toto rozhodnutí zahrnuje i zákaz styku, ledaže by jej výslovně připustil (podle § 872, věty druhé o. z., dojde-li ke zbavení rodiče rodičovské odpovědnosti, zůstává rodiči právo osobně se stýkat s dítětem jen v případě, že soud rozhodne o zachování tohoto práva rodiči s přihlédnutím k zájmu dítěte).

Pokud tedy soud rozhodl o zbavení rodičovské odpovědnosti, zákon výslovně stanoví, že tomuto rodiči nenáleží ex lege právo osobního styku. Nicméně i tento rodič má nadále právo se stýkat s dítětem jinou formou a má i právo na informace o dítěti (viz. čl. 2 Úmluvy o styku s dítětem). O návrhu rodiče na úpravu styku tedy nelze rozhodnout tak, že bude bez dalšího zamítnut (viz. § 888 o. z.). V souladu se zněním zákona je tedy nutno buď styk upravit, nebo ho omezit, příp. zakázat s tím, že v tomto případě vyplývá samotný zákaz osobního styku přímo ze zákonné úpravy, přičemž soud neshledal žádný důvod, proč by tomu mělo být jinak (tuto formu styku s otcem totiž obě děti t. č. kategoricky odmítají a ani otec sám na něm momentálně netrvá).

V úvahu kromě tzv. styku přímého je přitom třeba vzít i různé formy styku nepřímého, které mohou být i v tomto případě realizovány (zákon je připouští), a které umožní, aby v době, kdy tomu brání objektivní skutečnosti (tj. doba, po kterou bude otec vykonávat trest odnětí svobody), byl kontakt dítěte s rodičem zachován. Jak pěstouni, tak i Mgr. Šnorek se přitom přiklánějí k závěru, že by bylo ve vztahu k dětem správné zachovat jim tuto možnost, budou-li ji chtít do budoucna sami využít. V zájmu dětí je, aby – budou-li mít tu potřebu (a na tom je třeba trvat) – jim bylo umožněno, opětovně navázat vztah k otci, který bude muset být i nově definován. Jelikož nelze do budoucna reakce dětí v tomto směru jakkoliv odhadnout, jeví se zde nyní jako prospěšné, určitou nenásilnou formu kontaktu otci s dětmi umožnit, aby i děti měly možnost v případě vlastní potřeby, navázat s otcem spojení a utvořit s ním nový vztah do budoucna. Zůstává totiž skutečností, že v případě otce lze uvažovat jako o jediném rodiči, který bude připraven s dětmi v životě pokračovat a zůstat jim (i přes to vše) jistou rodinnou oporou. Záleží pak na dětech (včetně vlivu jejich okolí), jaký postoj k otci zaujmou a jak na něho budou reagovat, příp. zda s ním budou chtít či mít potřebu nějaký kontakt navázat. Jelikož pěstouni potvrdili, že otec momentálně nepodniká žádné kroky, které by byly k tíži

nezletilých, přičemž komunikace s ním i ze strany dětí dosud velmi sporadicky probíhá písemnou či telefonickou formou (jak doloženo jejich vzájemnou korespondencí), zachoval soud tuto formu styku i nadále z důvodů předně zmíněných a v rozsahu, který je konkretizován shora ve výrokové části daného rozsudku. Při podrobnostech tohoto styku vyšel jednak z otcových možností, které jsou výrazně limitovány výkonem trestu odnětí svobody a dále pak i z četnosti styku dosavadního s tím, že pro sudý a lichý měsíc bude střídán styk písemný a telefonický, s možností zaslat dětem i příležitostný balíček. Zde je však třeba podotknout, že otci bylo umožněno se s dětmi takto nepřímou stýkat, aniž by tato forma styku recipročně vyžadovala povinnost dětí tento kontakt opěťovat. V případě nezletilých by totiž měl styk vycházet z jejich spontánního zájmu, neboť jakékoliv jeho vynucování lze vnímat za kontraproduktivní. Samotné přání otce s dětmi se stýkat je ve světle rodinné tragédie nutno považovat za irelevantní, nicméně je třeba ho vnímat mimo jiné i ve světle potřeby na zachování kontinuity širšího rodinného života.

Obdobný závěr lze pak přijmout i ohledně styku s otcovskou babičkou, která zde figuruje nejenom jako nositelka styku sama za sebe, ale i jako zprostředkovatelka styku s otcem. Právo s dítětem se stýkat přitom ve smyslu § 927 o. z. mají i osoby příbuzné s dítětem, ať blízce či vzdáleně, jakož i osoby dítěti společensky blízké, pokud k nim dítě má citový vztah, který není jen přechodný, a pokud je zřejmé, že by nedostatek styku s těmito osobami pro dítě znamenal újmu. Také dítě má právo se stýkat s těmito osobami, pokud tyto osoby se stykem souhlasí.

Prokázáno je, a to vesměs shodnou účastnickou výpovědí, že styk nezletilých s babičkou přináší od samého počátku (počítáno od tragické události) obtíže, které dosud přetrvávají. Z důvodů potřeby narovnat či zmírnit konflikt mezi prarodiči se soud pokusil o zavedení mediace v rodině, která však nepřinesla očekávaný efekt, neboť žádná ze stran mediace (prarodiče) neměla zájem na společném setkávání, byť měly zájem situaci řešit. V rámci možností se pouze podařilo dospět k jistému modelu tzv. styku dočasného, který se v konečné podobě ustálil vždy na jednu sobotu v měsíci v době od 14.00 do 17.00 hod. (byť výklad této frekvence styku zůstal mezi prarodiči sporný). Až dosud tedy mají děti s otcovskou babičkou kontakt pravidelný, který je v této základní podobě fakticky i realizován. Mgr. Jana Říčařová, která byla zakázkou soudu pověřena, přitom v prosinci r. 2014 vyslovila závěr, že děti jsou schopny navrhovaný kontakt zvládnout, a to i v podobě styku víkendového. Současně přitom i ona (jako jiní odborníci) konstatovala potřebu akceptovat způsob, kterým se obě děti vyrovnávají se situací. Doporučila, netlačit v žádném případě děti do širšího kontaktu jak ve vztahu k otci tak i jeho matce s tím, že otcovské babičce dala doporučení k přijetí tragické události v rodině se všemi důsledky na život dětí.

Z pohledu dětí nepochybně nelze pominout fakt, že mají otcovskou babičku přímo spojenou s tragickou událostí inkriminovaného dne. Ze znaleckého posudku, který byl vyhotoven pro potřebu trestního řízení, přitom vyplývá, že je to právě ona, která v životě otce zaujímá velký vliv, a to větší, než by bylo žádoucí. Byla to i otcovská babička, kvůli které byla mimo jiné vedena hádka, při které došlo k násilnému usmrcení matky nezletilých a na jejíž obranu se otec postavil. Jsou zde proto dány vícečetné důvody, a to i rázu objektivního, pro které děti otcovskou babičku t. č. mohou odmítat, jak bylo odborníky konstatováno a jak se vyjádřily i samy děti. Jakkoliv lze v hypotetické rovině připustit možnost ovlivnění dětí v jejich úsudku, může být toto ovlivnění způsobeno vícečetnými faktory. Za stěžejní přitom považuje soud přetrvávající konflikt mezi prarodiči, který postupem doby eskaloval, a to ať již

v podobě oznámení podávaných otcovskou babičkou proti péči pěstounů (jak vyplývá z policejního spisu ÚO Tábor, OO Bechyně), tak i jejich aktivitami realizovanými v průběhu řízení přímo ve vztahu k dětem ve snaze, přiblížit jim otce. Obě děti se přitom při pohovorech opakovaně a jednoznačně vyslovily (a to shodně před OSPOD, soudem i zástupcem společnosti PorCeTa, o.p.s.), že jim tento tlak vadí a je jim nepříjemný. Děti jsou momentálně ve fázi (a na tom se shodli i pěstouni), že ke styku s babičkou přistupují jako k nutnosti a respektují ho, neboť si uvědomují, že se jedná o jejich druhou babičku, se kterou měly až do události kontakt relativně široký a vesměs pravidelný. Jak nezl. [REDAKCE] tak i nezl. [REDAKCE] zmínili, že jim stávající rozsah styku vyhovuje, v zásadě by nebyli proti, kdyby byl dále omezen. Subjektivně nemají ze styku dobrý pocit, vnímají neustálý tlak ze strany otcovské babičky, který je ostatně patrný i z obsahu spisu. Byť lze připustit, že otcovská babička má (stejně tak jako otec nezletilých) k dětem pozitivní vazbu a je připravena nezletilé dále rozvíjet, nejeví se všechny její dosavadní aktivity zcela v zájmu nezletilých. Pro děti je nastalá situace velmi obtížná v mnoha směrech, a to nejenom tím, že se musejí vyrovnat se smrtí své matky, která je hluboce a trvale zasáhla, ale i tím, že dosud musí čelit konfliktům, ke kterým dochází mezi prarodiči samotnými. Aby se děti s touto situací vyrovnaly (či jim alespoň byla dána možnost se s ní vyrovnat), budou potřebovat nejenom další podporu osob blízkých, ale i bezpečné zázemí naplněné důvěrou. Za toto zázemí momentálně považují mateřské prarodiče, na které se otevřeně obrací a jsou pro ně těmi nejbližšími. Za daného stavu věci je proto dle názoru soudu třeba dát přednost takovému řešení, které lépe naplňuje požadavek stability již nastolených vztahů mezi nezletilými a pěstouny, ke kterým mají děti plnou důvěru. Cokoliv, co by tyto vztahy narušilo či ohrozilo je v daném okamžiku třeba minimalizovat do podoby, která nebude v rozporu se zájmy nezletilých. I přesto, že děti vnímají setkávání s otcovskou babičkou dlouhodobě jako svoji povinnost, nacházejí sami v těchto setkáních občasnou zálibu, když uvádějí, že jsou rády, když je babička bere na chalupu do [REDAKCE] kde se jim líbí. Jakkoliv se prarodiče v hodnocení průběhu kontaktu rozcházejí, je t. č. otcovská babička připravena nabídnout dětem i jiné kulturní či zájmové aktivity, na které byly v minulosti zvyklé a přijímaly je pozitivně. Jelikož si pěstouni uvědomují, že dosavadní prostor babičce vymezený je skutečně minimální, neboť ve volbě programu je tímto prostorem výrazně časově limitována stejně tak, jako vzdáleností svého bydliště, nabízí se zde možnost rozšíření styku na jeden celý den (při zachování stávající frekvence 1x do měsíce) s tím, že daný rozsah styku i pěstouni akceptují. V této podobě pak bude mít otcovská babička více možností, jak s dětmi styk strávit, přičemž jim bude objektivně schopná dopřát aktivity, o kterých hovoří ve své výpovědi. Bude-li tento styk dobře uchopen a děti ho budou mít šanci aktivně strávit činnostmi, které je zajímají a jsou jim blízké, lze reálně předpokládat i pozitivní dopad na jejich vztah k otcovské babičce, včetně možnosti postupného rozšiřování styku dle spontánního zájmu dětí (kterému pěstouni nehodlají bránit). V opačném případě lze předpokládat další negativní odezvu ze strany dětí i jejich nevoli, se s otcovskou babičkou dále stýkat.

Jednodenní styk přitom považuje soud jak s ohledem na přání dětí, tak i odborná stanoviska prozatím za postačující, neboť širší rozsah styku by pro děti byl momentálně stresující a ne zcela v jejich zájmu (a navíc i v zásadním rozporu s jejich přáním). S ohledem na tuto konkrétní podobu styku zde pak není dán důvod (alespoň prozatím) ke specifické úpravě v období prázdnin či státem uznávaných svátků s výjimkou Vánoc, které lze vnímat jako mimořádný den v roce, během kterého by byla i otcovská babička oprávněna strávit s dětmi tento svátek.

Pro rozsudek je rozhodující stav v době jeho vyhlášení (§ 154 odst. 1 o.s.ř.). Byť k protiprávnímu jednání otce došlo v minulosti, jeho dopad na nezletilé bude celoživotní. Postoj otce, kterým prezentuje více než kladný vztah k nezletilým, nemůže odčinit následky jeho jednání (příčemž ani v materiální rovině se o to otec ani nepokusil, byť měl jisté možnosti). Bude záležet jak na dětech samotných, tak i na jejich okolí, zda dají otci šanci navázat s ním bližší vztah, a zda mu budou schopni ve své dospělosti jeho čin odpustit. Stane-li se tak, a projeví-li samy děti ve vztahu k otci loajalitu i potřebu s ním kontakt navázat, příp. budou-li mít zájem, aby se otec v budoucnu chopil své rodičovské role, platí i zde, že rozhodnutí o rodičovské odpovědnosti jsou vydávána s doložkou tzv. „změny poměrů“, což umožňuje jejich případnou budoucí změnu (§ 909 o. z.).

Návazně na zbavení otce rodičovské odpovědnosti bylo na místě rozhodnout i o jmenování poručníka, neboť v důsledku opatření podle § 871 odst. 1 o. z. pak nastane situace, kdy tu nebude žádný z rodičů, který má a vůči dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu, jak předpokládá § 928 odst. 1 o. z. Jako osoby vhodné k výkonu této funkce se zde jeví stávající pěstouni, kteří si své povinnosti spojené s péčí o děti řádně plní a se svým jmenováním do poručenské funkce bez výhrad souhlasí. Manželé [redacted] jsou navíc ve vztahu k nezletilým osobami blízkými, jak předpokládá § 931 odst. 1 o. z., přičemž jsou plně svéprávní, morálně bezúhonní a způsobem svého života zaručují, že jsou schopni funkci poručníků řádně vykonávat (§ 932 odst. 1 a 2 o. z.).

Poručník odpovídá za řádné plnění své funkce a podléhá stálému dozoru soudu (§ 933 odst. 1 o. z.). Každé rozhodnutí poručníka v nikoliv běžné záležitosti týkající se dítěte musí být schváleno soudem s tím, že k právnímu jednáním poručníka, k němuž schází potřebný souhlas, se nepřihlíží (§ 934 odst. 1 a 2 o. z.).

Nákladový výrok vychází z § 23 z. ř. s., když okolnosti případu neodůvodňují postup jiný.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku lze do 15-ti dnů ode dne jeho doručení podat odvolání ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře prostřednictvím soudu podepsaného.

V Táboře, dne 26. 10. 2015

Za správnost vyhotovení:
Štěpánka Kubecová

Mgr. Lucie Čekalová Pořízková v. r.
soudkyně

